

**Wykorzystanie metodyki harcerskiej w rewalidacji osób
niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu umiarkowanym**

Barbara Zajączkowska

Rewalidacja to zespół działań wychowawczych, edukacyjnych i terapeutycznych mających umożliwić dziecku niepełnosprawnemu pod względem fizycznym i psychicznym jak najpełniejszy rozwój i przystosowanie do życia w normalnym środowisku.

Celem zajęć rewalidacyjnych nie jest wyrównywanie braków. Rewalidacja przystosowuje osobę niepełnosprawną do życia w społeczeństwie. Jej celem jest stawianie na mocne strony dziecka oraz szukanie tego, co w nim jest najlepsze.

Główne kierunki oddziaływań rewalidacyjnych:

- Maksymalne usprawnianie, rozwijanie tych wszystkich funkcji psychicznych i fizycznych, które są najsilniejsze i najmniej uszkodzone.
- Optymalne korygowanie funkcji zaburzonych i uszkodzonych, defektów i zniekształceń.
- Kompensowanie, czyli wyrównywanie przez zastępowanie.
- Dynamizowanie rozwoju (stymulowanie).

Działalność rewalidacyjna jest więc bardzo szeroką i zróżnicowaną formą usprawniania, która wymaga ścisłej współpracy wielu specjalistów oraz pomocy całego społeczeństwa.

Pracując z dziećmi upośledzonymi umysłowo cały czas poszukuję metod i form pracy, które nie tylko usprawniają funkcje psychiczne i fizyczne dziecka, ale również są dla nich atrakcyjną formą spędzania czasu wolnego. Poszukuję metod, które będą wspomagać działania mające na celu wyposażenie moich podopiecznych w umiejętność życia i współdziałania w społeczeństwie, środowisku na miarę ich możliwości.

Będąc wieloletnią harcerką i instruktorką ZHP wiem, że harcerstwo jest atrakcyjną i ciekawą formą działalności proponowaną dzieciom i młodzieży.

U źródeł idei harcerstwa stoją takie cele, jak pobudzanie do samowychowania, wszechstronny rozwój i wychowanie przez działanie. Harcerze wyposażeni są w umiejętności pomagające przetrwać im w różnych trudnych sytuacjach, uczą się rozpoznawać i kształtować prawidłowe relacje w społeczeństwie. Harcerski system wychowawczy ma w sobie wiele walorów, dzięki, którym może wywierać na wpływ na wszechstronne kształcenie osobowości. Zajęcia w drużynach harcerskich stwarzają możliwość zaspokojenia potrzeby sukcesu, są motywacją do działania, dają poczucie wartości, wiary we własne siły, pozwalają przezwyciężyć nieśmiałość, bezradność jak i niepełnosprawność.

W swoich założeniach, programie i metodyce harcerstwo ma duże możliwości kompensowania i usprawniania zaburzonych funkcji. Gry i zabawy usprawniają zmysły: wzrok, słuch, węch czy dotyk, świetnie ćwiczą pamięć oraz zmuszają do koncentracji uwagi. Gry terenowe wyrabiają orientację w środowisku, zmuszają do wykorzystania w praktyce wiedzy teoretycznej i współdziałania z kolegami. Gawęda jest trafną metodą przekazywania dzieciom wiedzy o otaczającym ją świecie. Harcerze zdobywają sprawności, których realizacja dostarcza im niezbędnej wiedzy i potrzebnych umiejętności.

Kierując się sensem idei harcerskiej, postanowiłam stworzyć w naszej placówce harcerską drużynę "Nieprzetartego Szlaku".

"Nieprzetarty Szlak" to pion harcerstwa, który obejmuje swoim działaniem wszystkie typy szkolnictwa specjalnego. Nazwa ta symbolizuje ustawiczne i wytrwale pokonywanie przeszkód i trudności w pracy z dziećmi niedostosowanymi społecznie i "sprawnymi inaczej".

W naszym Ośrodku drużyna "Nieprzetartego Szlaku" powstała zaledwie dwa lata temu. Tworząc drużynę "Nieprzetartego szlaku" i angażując dzieci do uczestnictwa w spotkaniach miałyśmy na celu stymulowanie i wspomaganie procesu rewalidacji naszych wychowanków. Kierując się wyborem metodyki harcerskiej w pracy z naszymi wychowankami chciałam wyposażyć ich w umiejętności potrzebne do życia w społeczeństwie, kierowania się zasadami i normami ogólnie przyjętymi. Dążyłam do wyposażenia dzieci we wzorce zachowań alternatywnych wobec patologicznych. Chciałam, aby nasi podopieczni ujrżeli w sobie to co dobre, pozytywne, wartościowe.

Moi harcerze w ramach swojej działalności uczestniczą w rajdach, spotkaniach, zlotach. Zdobywają nagrody, uczestniczą w konkursach i przeglądach harcerskich drużyn Nieprzetartego Szlaku. Na zbiórkach, rajdach oraz obozie systematycznie poznają zwyczaje i obrzędy harcerskie, zdobywają sprawności, rozwijają swoje indywidualne zainteresowania.

Ważnym elementem w pracy z drużyną są spotkania integracyjne, gdzie uczymy się piosenek, jak również poznajemy harcerskie obyczaje. Spotkania przy ognisku, zabawa i wspólne działania pozwalają na likwidowanie barier, budowaniu pozytywnego obrazu dzieci o obniżonej sprawności intelektualnej. Współpraca z rówieśnikami powoduje wśród harcerzy wzrost zachowań prospołecznych, które ułatwiają pełnienie ról społecznych w innych sytuacjach.

Na przestrzeni krótkiego czasu funkcjonowania naszej drużyny zauważyłam pozytywne efekty jej istnienia. Dzieci chętnie uczestniczą w zbiórkach, oczekują na nie. Radość sprawiają im nowe gry, zabawy, piosenki i spotkania z innymi harcerzami. Poznawane wiadomości, zdobywane sprawności zachęcają ich do robienia czegoś samodzielnie, uczą odpowiedzialności, zaradności oraz powodują, że dzieci starają się wywiązywać z powierzonych im zadań. Przynależność do drużyny jest motywacją do prawidłowego zachowania w czynnościach dnia codziennego.

Jestem zdania, iż Drużyna Nieprzetartego Szlaku, która powstała z mojej inicjatywy wprowadza coś nowego w życie placówki i dzieci. Zbiórki nie tylko uczą i bawią, ale również wychowują i pokazują dobre wzorce zachowań. Metodyka harcerska wzbogaca i wzmacnia działania rewalidacyjne w naszym Ośrodku.